AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2024 / 38 • Eylül 2024

AZERBAYCAN-ERMENİSTAN BARIŞ ANLAŞMASI ÖNÜNDEKİ ENGEL: ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ

Tuğçe TECİMER

-

İkinci Karabağ Savaşının sona ermesiyle bölgede barış ve istikrarı kalıcı olarak sağlamak amacıyla taraf devletler arasında bir barış anlaşması yapılması uzun süredir beklenmektedir. Beklenen anlaşma bölgenin istikrarı ve geleceği göz önüne alındığında büyük önem arz etmektedir. Barış sürecine etki eden ve zorlaştıran faktörleri daha önceki yazılarımızda açıklamıştık.[1] Söz konusu faktörlerden bu ileri aşamada en önemlisi Azerbaycanın, Ermenistan Anayasası konusunda talep ettiği değişikliklerdir.

Bilindiği üzere Ermenistan Anayasasının atıfta bulunduğu Bağımsızlık Bildirgesinde, Karabağın Ermenistan ile birleşmesi yönünde bir madde yer almaktadır.[2] O sebeple Azerbaycan barış anlaşmasının koşulu olarak Ermenistan Anayasasının değiştirilmesi talebinde bulunmaktadır. Ermenistan hükümeti anayasanın değiştirilmesi amacıyla çalışmalar başlatmış ve değişiklik tarihi olarak 2027 senesi belirlenmiştir.[3] Bununla birlikte Bağımsızlık Bildirgesinin yıldönümünde bir mesaj yayınlayan Paşinyan, Bağımsızlık Bildirgesi ile Ermenistan Cumhuriyetinin Anayasasının hukuki ağırlığının aynı olmadığını belirtmiştir.[4] Azerbaycan ise Bağımsızlık Bildirgesine atıf yapan Anayasanın, Azerbaycanın toprak bütünlüğü için bir tehdit olduğu görüşündedir ve anayasa değişikliğinin barış anlaşmasının temel şartlarından biri olduğunu belirtmektedir.

Her ne kadar Paşinyan, Bağımsızlık Bildirgesi ve Anayasanın aynı olmadığı yönünde bir açıklama yapmış olsa da 2009da Türkiye ve Ermenistan arasında yaşanan protokol süreci bunun Paşinyanın ifade ettiği gibi olmadığını göstermektedir. Ermenistan Anayasa Mahkemesi, 2009 Protokolleri hakkında Ermenistan Anayasası ve onun mütemmim cüzü olan Bağımsızlık Bildirgesi üzerinden verdiği kararla söz konusu protokolleri uygulanmaz hale getirmiştir. Nihai olarak Ermenistan Hükümeti resmi olarak Protokolleri iptal ettiğini açıklamıştır. Dolaysıyla Ermenistan Anayasası ve Bağımsızlık Bildirgesi dikkate alınmadan Türkiye - Ermenistan ilişkilerinin ilerlemesi gerçekçi olmadığı gibi Azerbaycan - Ermenistan ilişkileri açısından da bu durum geçerlidir.

Yukarıda örneği ile izah edilen durum Azerbaycanın, Ermenistan Anayasası hakkındaki endişelerinde haklı olduğunu göstermektedir. Anayasa devletlerin yönetim şeklini belirtir, diğer bütün hukuki kurallardan ve yapılardan üstündür. Dolayısıyla devletin en temel yasasında Azerbaycanın toprak bütünlüğünü tanımayan bir atıfın bulunması Azerbaycan

topraklarına doğrudan tehdit niteliği taşımaktadır. Hal bu iken anayasa değişikliğinin 2027ye ertelenmesi, Azerbaycan ve Ermenistan arasında yapılması beklenen barış anlaşmasının yakın bir gelecekte imzalanması ümitlerine ve beklentilerine ciddi bir gölge düşürmektedir.

Resim: Agos

[1] Tuğçe Tecimer, Azerbaycan Ermenistan Barışının Önündeki Engeller, AVİM, 23 Temmuz 2024, https://avim.org.tr/tr/Yorum/AZERBAYCAN-ERMENISTAN-BARISININ-ONUNDEKI-ENGELLER.

[2] Declaration of Independence, The Government of Republic of Armenia, (Erişim tarihi: 10 September 2024) https://www.gov.am/en/independence/.

[3] Armenian Constitutional Referendum Planned For 2027, Azatutyun Radiokayan, 29 August 2024, https://www.azatutyun.am/a/33098341.html.

[4] Անկախության հռչակագրի և ՀՀ Սահմանադրության բովանդակությունները նույնական չեն Փաշինյան, Azatutyun, 23 August 2024, https://www.azatutyun.am/a/ankakhoutyan-hrchakagri-ev-hh-sahmanadrutyan-bovandakutyunnery-nuynakan-chen-pashinyan/33089529.html.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: TECİMER, Tuğçe. 2026. "AZERBAYCAN-ERMENİSTAN BARIŞ ANLAŞMASI ÖNÜNDEKİ ENGEL: ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 38. Eylül 10. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/AZERBAYCAN-ERMENISTAN-BARIS-ANLASMASI-ONUNDEKI-ENGEL-ANAYASA-DEGISIKLIGI

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır